

## **Informace o postupu při výpočtu starobního důchodu**

Důchody se skládají ze dvou částí:

- ze základní výměry,

kteřá v současné době činí 2 170 Kč, tato pevná částka je stejná pro všechny typy důchodů ( starobní, invalidní, vdovecké, vdovské, sirotčí), při souběžném nároku na dva důchody náleží tato částka pouze k jednomu, a to k vyššímu důchodu

- z procentní výměry,

kteřá závisí na době pojištění a na tzv. výpočtovém základu.

### Doba pojištění

je dobou, po kterou byl žadatel o důchod účasten důchodového pojištění. Do této doby se rovněž započítávají doby náhradní, např. výkon vojenské služby, péče o dítě do 4 let. Za každý rok pojištění se přiznává 1,5 % výpočtového základu.

Pro stanovení výše výpočtového základu musíme znát osobní vyměřovací základ a platné limity redukce.

### Osobní vyměřovací základ

Je v podstatě průměrným hrubým měsíčním výdělkem žadatele, vypočítává se z úhrnu hrubých výdělků žadatele, dosažených od 1.1.1986 do roku, který předchází roku přiznání důchodu, vyděleného příslušným počtem měsíců. Hrubé výdělky jsou uváděny na evidenčních listech důchodového pojištění každého žadatele. Protože v tomto období došlo ke značnému nárůstu příjmů, upravují se skutečně dosažené výdělky pomocí každoročně vyhlášených koeficientů nárůstu všeobecného vyměřovacího základu.

Časovou řadu těchto koeficientů níže uvádíme:

<b>Rok</b>	<b>Koef.</b>		<b>Rok</b>	<b>Koef.</b>
1986	7,9987		1998	2,0275
1987	7,8348		1999	1,8734
1988	7,6601		2000	1,7574
1989	7,4789		2001	1,6194
1990	7,2149		2002	1,5090
1991	6,2521		2003	1,4138
1992	5,1051		2004	1,3258
1993	4,0756		2005	1,2605
1994	3,4379		2006	1,1824
1995	2,9011		2007	1,1013
1996	2,4502		2008	1,0184
1997	2,2165		2009	1,0000

Poslední rok před přiznáním důchodu má tento koeficient vždy hodnotu 1, tzn. dosažený příjem se započítává v nezměněné výši.

## Co tyto koeficienty znamenají v praxi ?

Roční výdělek žadatele např. v roce 1986 činil 36 000 Kč. Pro výpočet osobního vyměřovacího základu se však nevezme tato částka, ale částka upravená přiřazeným koeficientem, tzn.  $36\,000 \times 7,9987 = 287\,953$  Kč.

Z osobního vyměřovacího základu tzn. neredukovaného průměrného měsíčního výdělku se ale procentní výměra důchodu počítá pouze v případě, že jeho výše nepřesáhne první hranici stanovenou pro regulaci základu. Procentní výměra se stanovuje až z redukováného základu, který se nazývá výpočtovým základem.

Stanovené limity – redukce pro výpočtový základ:

Osobní vyměřovací základ pro rok 2010:

do výše 10 500 Kč se započítává v plné výši

z částky mezi 10 500 Kč a 27 000 Kč se započítává 30 %

z částky nad 27 000 Kč se započítává pouze 10 %.

### Příklad:

Žadatel žádá o přiznání důchodu k 1.3.2010, kdy mu vznikl nárok na starobní důchod, jeho doba pojištění činí 40 let a dosáhl osobního vyměřovacího základu 18.500,- Kč.

Zrekapitulujme si jak k této částce došel: vynásobil hrubé výdělky ze svých evidenčních listů příslušnými koeficienty pro ten který rok, sečetl, vydělil počtem měsíců. Za každý rok pojištění získává 1,5 %. Při 40 letech pojištění je celková výše procentní výměry 60%. Těchto 60 % se vztahuje k výpočtovému základu.

V plné výši	10 500 Kč
30 % z částky 8 000 (18 500 minus 10 500)	2 400 Kč
výpočtový základ nebo-li redukováný osobní vyměřovací základ	12 900 Kč
60 % z 12 900 je 7 740	

### Celková výše důchodu žadatele:

základní výměra	2 170 Kč
procentní výměra	7 740 Kč
celkem	9 910 Kč

Procentuální podíl důchodu k předchozím příjmům je 53,56 %.

Kdyby stejný žadatel dosáhl vyměřovacího základu pouze 9 000 Kč, činil by jeho důchod:

Základní výměra	2 170 Kč
60 % z 9 000	5 400 Kč
celkem	7 570 Kč

Procentuální podíl důchodu k předchozím příjmům je v tomto případě 84,11 %.

Platí tato zásada – čím vyšší je osobní vyměřovací základ, tím je díky redukci nižší procentuální podíl důchodu na dosažených výdělcích.

Základní výměra a limity pro redukci osobního vyměřovacího základu jsou upravovány, změny se vyhlášují ve sbírce zákonů.

### **Změny v souběhu starobního důchodu s příjmem v roce 2010**

Ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, podle právní úpravy platné do 31.12.2009, stanoví, že starobní důchod náleží v souběhu s pracovně-právním vztahem za podmínky, že pracovněprávní vztah byl sjednán na dobu určitou, nejdéle na dobu 1 roku. Tuto podmínku již právní úprava platná od 1.1.2010 neobsahuje. Při odchodu do důchodu tedy lze od 1.1.2010 setrvat v pracovněprávním vztahu na dobu neurčitou.

Paragraf 39 odst. 2 zákoníku práce stanoví, že pracovní poměr na dobu určitou uzavíraný mezi týmiž účastníky je možné sjednat na dobu nejvýše dvou let ode dne vzniku pracovního poměru ( pravidlo „dva roky a dost“).

Z uvedeného vyplývá, že také nové pracovní poměry na dobu určitou, které uzavřou se zaměstnavateli po 31.12.2009 starobní důchodci, mohou být uzavřeny na dobu nejvýše dvou let od vzniku pracovního poměru.

Jestliže se zaměstnavatel a starobní důchodce dohodnou, že dodatkem k pracovní smlouvě uzavřené před 1.1.2010 prodlouží po 31.12.2009 tento pracovní poměr uzavřený na dobu určitou nejdéle však na dobu 1 roku, započte se do jeho celkové délky 2 let i doba trvání tohoto pracovního poměru před 1.1.2010.

### **Polovina starobního důchodu a příjem z výdělečné činnosti**

Zákon č. 306/2008 Sb. umožňuje od 1.1.2010 vedle již po řadu let praktikovaného souběhu výplaty celého starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti souběh výplaty poloviny starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti. Polovinou starobního důchodu je polovina jeho základní výměry a polovina jeho procentní výměry.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, stanoví, že výše procentní výměry starobního důchodu se zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3 a po vzniku nároku na starobní důchod vykonával výdělečnou činnost a současně pobíral podle § 37 odst. 1 zákona starobní důchod ve výši poloviny, a to za každých 180 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1,5 % výpočtového základu.

### **Celý starobní důchod a příjem z výdělečné činnosti**

Podle § 34 odst. 4 zákona č.155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, se výše procentní výměry starobního důchodu zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3, po vzniku nároku na důchod vykonával výdělečnou činnost a pobíral starobní důchod v plné výši, za každých 360 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 0,4 % výpočtového základu. Nárok na toto zvýšení procentní výměry starobního důchodu má pojištěnec vždy po dvou letech, pokud výdělečná činnost trvala nepřetržitě po tuto dobu, nebo po skončení výdělečné činnosti , pokud netrvala tuto dobu. Za nepřetržitě trvání výdělečné činnosti se považuje i to , kdy na kalendářní den skončení výdělečné činnosti bezprostředně navazuje kalendářní den, v němž výdělečná činnost znovu vznikla. Nemusí jít tedy v průběhu těchto 2 roků o jeden pracovní poměr, ale třeba o několik pracovních poměrů. Podstatné je , že na sebe bezprostředně navazují.

Vedle těchto novinek, zůstává i nadále v platnosti stávající právní úprava, podle níž se výše procentní výměry starobního důchodu zvyšuje pojištěnci, který splnil podmínky nároku na starobní důchod podle § 29 odst. 1 nebo 3, po vzniku nároku na tento důchod vykonával výdělečnou činnost, a nepobíral přitom starobní důchod, za každých 90 kalendářních dnů této výdělečné činnosti o 1,5 % výpočtového základu.